

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Typ av styrdokument: Riktlinje
Beslutande instans: Socialnämnden
Datum för beslut: 2022-03-22, § 22
Diarienummer: 2022.009 SN

Gäller för: Socialförvaltningen
Giltighetstid: Tillvidare
Revideras senast: Vid behov
Dokumentansvarig: Enhetschef

Innehåll

1 Inledning	6
1.1 Definitioner	6
1.2 Riktlinjernas innehåll och syfte	7
1.3 Hjälp till självförsörjning och prövning av rätt till bistånd	7
1.3.1 Hjälp till självförsörjning	7
1.3.2 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd	9
2 Lagstiftning och handböcker	10
2.1 Barnperspektivet / barnperspektivanalys försörjningsstödsärenden	11
2.2 Dokumentation	12
2.3 Lex Sarah	12
3 Försörjningsstöd	13
3.1 Tillgångar	13
3.1.1 Bil	13
3.1.2 Fastighet, bostadsrätt och fritidshus	14
3.1.3 Bankmedel, aktier, obligationer	14
3.1.4 Barns tillgångar	15
3.1.5 Swish	15
3.2 Riksnorm	15
3.2.1 Livsmedel	15
3.2.2 Kläder och skor	15
3.2.3 Lek och fritid	15
3.2.4 Barn och ungdomsförsäkring	16
3.2.5 Hälsa och hygien	16
3.2.6 Förbrukningsvaror	16
3.2.7 Dagstidning, telefon	16
3.3 Förhöjning av normen	16
3.3.1 Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar	16
3.3.2 Merkostnader för umgänge med barn	17
3.3.3 Övriga merkostnader	17
3.4 Övrigt försörjningsstöd – i förekommande fall och till skälig kostnader	17
3.4.1 Boende	17
3.4.2 Hushållsel	18
3.4.3 Hemförsäkring	18
3.4.4 Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa	19
3.4.5 Arbetsresor	19
3.5 Inkomster	19
3.6 Boendekostnader	21
3.6.1 Hyresrätt	21
3.6.2 Bostadsrätt eller villa	22

3.6.3 Andrahandsboende	23
3.6.4 Inneboenderum	23
3.6.5 Delad bostad	23
3.6.6 Vuxet hemmaboende barn eller förälder boende hos barn	24
3.6.6.1 Ungdom som avslutat skolgång men inte tidigare har betalat hyresdel till föräldrarna	24
3.6.6.2 Ungdom/vuxet barn som tidigare har betalat hyresdel till föräldrarnas	24
3.6.6.3 Förälder boende hos barn	24
3.6.7 Övriga boendeformer	24
3.6.8 Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal	25
3.7 Försörjningsstöd vid vistelse på institution	25
3.7.1 Fickpengar	25
3.7.2 Kostnader för egen bostad i samband med institutionsvistelse	25
3.7.3 Egenavgift vid vård och behandling i HVB	25
3.7.4 Avgift vid sjukhusvård	26
3.8 Reducerat bistånd och prövning av akut bistånd	26
3.8.1 Sökanden har haft tillräckliga inkomster	26
3.8.2 Övrigt reducerat försörjningsstöd	27
3.8.3 Personer som tillfälligt vistas i kommunen	27
3.9 Beslut som löper över flera månader	28
3.10 Utlandsvistelse och hemkomst efter utlandsvistelse	28
4 Bistånd till livsföring i övrigt	28
4.1 Alternativ medicinsk behandling	29
4.2 Bankkostnader och kostnader för kontokort	29
4.3 Begravningskostnad	29
4.3.1 Avliden som omfattas av lag om mottagande av asylsökande med flera	30
4.4 Bilkostnader	30
4.5 Bredband	30
4.6 Diskmaskin	30
4.7 Flyttkostnader	31
4.8 Färdtjänstavgift	31
4.9 Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	31
4.10 Glasögon och kontaktlinser	31
4.11 Hemtjänst	32
4.12 Hemutrustning	32
4.13 Juridiska kostnader och stämpelavgifter	34
4.13.1 Advokatkostnader	34
4.13.2 Kostnad för ansökan om skilsmässa	34
4.13.3 Kostnad för identitetshandlingar	34
4.13.4 Kostnad för medborgarskap (tillagt)	35
4.14 Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet	35
4.14.1 Klädutrustning	35
4.14.2 Klädutrustning inför institutionsvistelse	35
4.14.3 Behov av särskilda kläder eller skor	35
4.15 Läkarvård och medicinkostnad	35
4.16 Magasineringskostnad	36

4.17 Psykoterapikostnader	36
4.18 Resor	36
4.18.2 Skolresor, lägerverksamhet och kolonivistelse	37
4.18.3 Resa till begravning	37
4.18.4 Återföreningsresor	37
4.18.5 Resor i samband med umgänge med barn	37
4.18.6 Sjukresor	38
4.18.7 Resor för myndighetskontakt då man bor utanför tätorten	38
4.19 Reparationskostnader för hyresrätt	38
4.20 Skulder	38
4.21 Spädbarnsutrustning	39
4.22 Tandvård	40
4.22.1 Akut tandvård	40
4.22.2 Nödvändig tandvård	40
4.23 Tekniska hjälpmedel	42
4.24 Telefonkostnader	42
4.25 Tillfälligt boende	42
4.26 Tvättmaskin	42
5 Olika grupperns rätt till försörjningsstöd	43
5.1 Bostadslösa	43
5.2 Arbetssökande och kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap. § 4 SoL	43
5.2.1 Unga arbetssökande	44
5.2.2 Arbetssökande med otillräcklig A-kassa eller Alfa-kassa	45
5.2.3 Arbetssökande med sociala och medicinska problem	46
5.3 Personer som är föräldralediga	46
5.4 Personer som är sjukskrivna	46
5.5 Personer med missbruksproblem	47
5.6 Personer med psykisk ohälsa	47
5.7 Studerande	48
5.7.1 Vuxenstuderande	48
5.7.2 Kurslitteratur	48
5.7.3 Person som studerar på högskola	49
5.7.4 Studerande under studieuppehåll	49
5.7.5 Ungdomar under 21 år som går i grund- eller gymnasieskola	49
5.8 Personer 65 år och äldre	49
5.9 Företagare eller personer med fria yrken	50
5.10 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård	50
5.10.1 Hyreskostnad	51
5.10.2 Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. Fotboja	51
5.10.3 Kontraktsvård	51
5.10.4 Samhällstjänst	52
5.10.5 Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten	52
5.11 Utländska medborgare	52
5.11.1 Med uppehållstillstånd	52
5.11.2 Utan uppehållstillstånd	53
5.11.3 EU-medborgare	53

5.12 Värnpliktiga	55
5.13 Våld i nära relation	56
6 Återkrav och återsökning	56
6.1 Återsökning (Framställan) hos Försäkringskassa och Pensionsmyndighet	57
6.2 Återkrav enligt SoL	57
6.2.1 Återkrav enligt 9 kap. 2§ första stycket SoL	58
6.2.2 Återkrav enligt 9 kap. 2§ andra stycket SoL	58
6.2.3 Återkrav enligt 9 kap. 1§ SoL	59
6.3 Väcka talan om ersättning	59
6.4 Kraveftergift	60

1 Inledning

Försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd är ett komplement till den egna inkomsten och andra ekonomiska förmåner. Det är välfärdssystemets yttersta skyddsnät, och bestämmelserna i socialtjänstlagen anger att var och en i första hand är skyldig att göra sitt yttersta för att klara sin egen försörjning. Den som ansöker om ekonomiskt bistånd ska alltså i första hand utnyttja eventuella egna tillgångar, samt andra bidrag och förmåner.

Ekonomiskt bistånd ska i princip vara en tillfällig hjälp vid korta perioder av försörjningsproblem.

Ekonomiskt bistånd ska trygga den enskildes eller familjens försörjning och ge en skälig levnadsnivå. Vid en skälighetsbedömning bör en jämförelse göras med vad en låginkomsttagare skulle kunna kosta på sig för att tillgodose motsvarande behov. Varje år fastställer regeringen riksnormen för försörjningsstöd. I riksnormen ingår kostnad för livsmedel, hygien, fritidsaktiviteter, kläder, telefon och dagstidning.

Ekonomiskt bistånd ska också vara förebyggande och rehabiliterande, och insatserna ska utformas både för att avhjälpa det aktuella behovet och för att stärka den enskildes möjligheter att bli självförsörjande. Det innebär till exempel att den som är arbetssökande och arbetsför ska få ett strukturerat stöd i sitt arbetssökande för att på så sätt uppnå egen försörjning. Socialtjänsten ska därigenom sträva efter att hjälpa människor att så långt som möjligt få makt över sina liv.

1.1 Definitioner

Med **försörjningsstöd** avses bistånd för att den enskilde ska kunna tillgodose sina behov av en skälig levnadsnivå. Försörjningsstöd består av riksnormen samt skäliga kostnader utanför riksnormen för till exempel boende, el och arbetsresor.

Med **riksnorm** avses det belopp som fastställs av regeringen och som omfattar dels individens personliga kostnader för till exempel mat och kläder och dels för hushållets gemensamma kostnader som till exempel telefon och tidning.

Med **livsföring i övrigt** avses sådant som inte omfattas av försörjningsstödet till exempel tandvård och glasögon alla ovanstående definitioner ryms i begreppet **ekonomiskt bistånd**.

1.2 Riktlinjernas innehåll och syfte

Syftet med riktlinjerna är:

- Att fungera som socialnämndens styrdokument för de handläggare som utreder och fattar beslut om bistånd.
- Att bidra till mer enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet.

1.3 Hjälp till självförsörjning och prövning av rätt till bistånd

Arbete med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag. Det handlar dels om att hjälpa människor att finna vägar till egen försörjning, och dels om att under tiden pröva deras rätt till ekonomiskt bistånd. I uppdraget ingår även att aktivt arbeta för att motverka felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd genom noggrannhet vid handläggningen.

Handläggningen ska präglas av tydlig information, grundliga kontroller och korrekt dokumentation och registrering i aktuellt datasystem.

1.3.1 Hjälp till självförsörjning

Utgångspunkten är att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Enhet stöd och försörjnings främsta uppgift blir därför att genom aktiva insatser och genom motivationshöjande arbete och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar.

Enskilda kan inte välja att leva på bidrag framför att ta ett arbete. Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om ersättning från Försäkringskassan. Den enskilde ska erbjudas relevanta insatser och ska utifrån sina förutsättningar, fullfölja dessa insatser. Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska alltid föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga.

Vilka insatser som ska erbjudas är beroende av vilket hinder för självförsörjning den enskilde har. Förutsättningar ska skapas för den enskildes inflytande och delaktighet i planeringen där fokus ska ligga på att undanröja försörjningshindret och nå den snabbaste vägen till egen försörjning. Detta innebär att individen kan få välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det särskilt viktigt att kvinnor erbjuds stöd och insatser i lika stor utsträckning som män. Vi eftersträvar att erbjuda makar/sambos lika rätt till det beviljade ekonomiska biståndet genom att makar/sambos får halva delen var av det beviljade biståndet insatt på sitt konto.

1.3.1.1 Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd

Det ekonomiska biståndets roll är att fungera som ett yttersta skyddsnät för människor som har tillfälliga försörjningssvårigheter. Enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen är det endast den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt som har rätt till bistånd till sin försörjning och till sin livsföring i övrigt. Huvudprincipen är alltså att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som normalt står till buds för att försörja sig själv. Det innebär bland annat att den enskilde ska ha sökt andra former av bidrag som finns, till exempel bostadsbidrag, studiemedel och arbetslöshetsersättning innan han eller hon är berättigad ekonomiskt bistånd. En person kan således inte avstå från till exempel underhållsstöd eller föräldrapenning för att istället få ekonomiskt bistånd. Undantag från detta bör till exempel göras för att bereda båda föräldrarna möjlighet till föräldraledighet.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska sökande som bedöms vara arbetsför stå till arbetsmarknadens förfogande. Sammanfattat innebär detta att den enskilde är inskriven på arbetsförmedlingen, aktivt söker arbete samt vid behov deltar i arbetssökarverksamhet, praktik, av kommunen anordnad arbetsverksamhet, svenskundervisning eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad handlingsplan.

Människor har i regel betydande resurser även då det många gånger finns problem i livet av olika slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetslösa ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är ett allvarligt missbruk och svår psykisk eller fysisk ohälsa. För att ha rätt att få försörjningsstöd ska dessa personer medverka till planering i syfte att bli arbetsföra eller medverka till att få annan ersättning från det generella socialförsäkrings-systemet.

Det är viktigt att personer med försörjningsstöd får samma rehabiliteringsmöjligheter som personer med sjukpenning. För att vara berättigad till

försörjningsstöd ska personen medverka till utredning och rehabilitering i syfte att komma ut i egen försörjning.

1.3.2 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras. Följande frågeställningar ska utredas:

Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?

En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.

Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?

Annat sätt kan exempelvis vara genom försörjningsskyldiga anhöriga (föräldrar eller make/maka/sambo/registrerad partner), genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsformer, studiestödsformer eller andra ersättningar. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, Landstinget, Migrationsverket eller Kriminalvården.

Vilket bistånd ska beviljas?

Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska en bedömning göras av vilket behov som föreligger och vad som är skälig levnadsnivå för den enskilde. Grunden för denna bedömning utgörs av lagstiftning, kommunens Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, samt en individuell bedömning av vad som utgör skälig levnadsnivå för den enskilde.

Det går inte att entydigt fastställa vad som avses med skälig levnadsnivå. Istället måste bedömning göras med utgångspunkt i den enskildes unika förhållanden och behov. Vad som är skälig levnadsnivå i ett fall behöver inte vara det i ett annat, behoven skiftar mellan personer och över tid.

1.3.2.1 Ekonomiskt bistånd utöver skälig levnadsnivå

Om det finns skäl för det, kan den enskilde beviljas ekonomiskt bistånd utöver skälig levnadsnivå, enligt 4 kap. 2 § SoL. I de fall det är aktuellt att bevilja bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL måste ansökan alltid först prövas mot 4 kap. 1 § SoL. Om bistånd inte kan beviljas enligt 4 kap. 1 § SoL är Stöd och försörjningsenheten skyldigt att lämna avslagsbeslut till den enskilde. Sedan kan ansökan prövas mot 4 kap. 2 § SoL.

2 Lagstiftning och handböcker

Lagstiftning

Riktlinjerna utgår i huvudsak från följande lagstiftning:

- Socialtjänstlagen (2001:453) SoL
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OFSL
- Socialtjänstförordningen (2001:937) SoF
- Förvaltningslagen (2017:900) FL
- Föräldrabalken (1949:381) FB

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna rådgivning

Föreskrifter är bindande regler. Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

- **SOSFS 2003:5** Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt biståndet
- **SOSFS 2009:22** Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld
- **SOSFS 2009:23** Socialstyrelsens kungörelse om ändring i allmänna råden (SOSFS2003:5) om ekonomiskt biståndet
- **SOSFS 2011:5** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah
- **SOSFS 2011:9** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematisk kvalitetsarbete

Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer

- Ekonomiskt bistånd – Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden i Den kommunala socialtjänsten (2013)
- Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd (2003)
- Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (2015)
- Instruktion för registrering av försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd – För handläggare av och ansvariga för ekonomiskt bistånd (2011).

2.1 Barnperspektivet/barnperspektivanalys försörjningsstödsärenden

Sverige har godkänt FN:s barnkonvention genom beslut i riksdagen och har därmed förpliktigt sig att vidta alla lämpliga åtgärder för att stärka barns ställning.

Barnkonventionen slår bland annat fast att alla barn har samma rättigheter att växa upp under trygga förhållanden, att utvecklas och skyddas mot övergrepp och utnyttjande. Att ha ett barnperspektiv i beslutsfattandet innebär att noga analysera vilka följder ett beslut kan få för det enskilda barnet. I socialtjänstens utredningar som rör vuxna ska därför alltid kartläggas om det finns barn med i bilden och hur barnen blir berörda.

I bidragshushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. Det handlar om att se barnet och förstå barnets situation i sammanhanget och att se barnets situation med barnets ögon. Att iaktta ett barnperspektiv i en utredning som gäller en vuxen får dock inte medföra att barnets förhållanden utreds. När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver och i ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen alltid övervägas/analyseras innan beslut fattas.

Lagrum: 1 kap. 2 § SoL och 3 kap. 5 § SoL

Läs mer: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten SOSFS 2014:5 med tillhörande handbok

Det är inte tänkt att barnperspektivet ska tolkas så att allt ska bejakas utifrån barns bästa och bli utslagsgivande i försörjningsstödsärenden. Det är inte heller tänkt att hänsynstagandet av barnets situation, i en familj med försörjningsstöd, ska bli så omfattande att det blir en barnutredning. Om bedömning görs att barnets situation bör utredas, görs en anmälan till barn och ungdom Utredning.

Barnperspektiv-checklista:

- Hur många barn vistas regelbundet i familjen?
- Låt aldrig barn tolka för sina föräldrar om föräldrarna ej talar svenska.
- Fråga om barnens vardag det vill säga: dagis, fritids, skola med mera.
- Fråga vid behov om fritiden, såsom kompisar, intresse med mera.
- Vid hembesök: Titta på barnens situation i hemmet.
- Vad kan specifikt främja barnet?
- Hur påverkas barnet/barnen i familjen av beslutet?

2.2 Dokumentation

Dokumentationen är en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Allt som kommit fram i en utredning om den enskilde och som är av betydelse för ett ställningstagande i ett ärende ska dokumenteras. Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet, och ska omfatta tillräckliga, väsentliga och

ändamålsenliga uppgifter. Det ska också tydligt framgå varifrån uppgifterna kommer, samt vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar. Journalanteckningar ska vara kortfattade och beskriva tid, plats, vem som var med och vad som beslutades, samt annan för ärendet relevant information. En tumregel är att det ska vara möjligt att följa ett ärende genom att enbart läsa journalen. Den enskilde ska informeras om sin rätt att ta del av handlingarna som finns i akten.

Dokumentation i ett ärende ska föras löpande. Det innebär att uppgifter som kommer till socialsekreterarens kännedom löpande ska föras in i journalen.

Dokumentationen används även i arbetet med att förbättra och utveckla verksamheten genom uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring, samt för att ta fram statistik och som underlag för forskning.

Lagrum: 11 kap. 5-6 §§ SoL

Läs mer: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten

2.3 Lex Sarah

Enligt Lex Sarah är samtliga medarbetare som arbetar inom socialtjänsten skyldiga att rapportera missförhållanden och påtaglig risk för missförhållande. Enligt bestämmelserna om Lex Sarah i SoL ska:

- personal genast rapportera missförhållanden till den som bedriver verksamheten.
- den som bedriver verksamheten ska utreda och avhjälpa eller undanröja det rapporterade missförhållandet utan dröjsmål.
- den som bedriver verksamheten om det visar sig att missförhållandet är allvarligt, ska snarast anmäla detta till Socialstyrelsen.

Missförhållanden omfattar både av aktiva handlingar och försummelser som innebär eller har inneburit ett hot mot eller medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet, fysiska eller psykiska hälsa.

Det räcker med att medarbetaren misstänker missförhållanden för att en rapport ska göras. Upprepade händelser som var för sig inte behöver vara missförhållanden kan tillsammans utgöra ett missförhållande. Även i uppsökande verksamheter eller under handläggning av ett ärende kan detta uppstå.

Se dokument "Rutiner enligt Lex Sarah" för Socialförvaltningen i Alingsås kommun.

Lagrum: 14 kap 3§ SoL

Föreskrifter: SOSFS 2011:5

3 Försörjningsstöd

Försörjningsstödet består av två delar; riksnorm plus övrigt försörjningsstöd till skäligen kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter. Innan en sökande kan beviljas försörjningsstöd måste socialsekreteraren kontrollera vilka realiserbara tillgångar han/hon förfogar över.

Hur stort försörjningsstöd ett hushåll är berättigat till beror på hushållets kostnader och inkomster. I normalfallet summeras riksnormen för hushållets medlemmar ihop och godkända tilläggskostnader, därefter räknas hushållets samlade inkomster av från summan. Försörjningsstödet motsvarar skillnaden mellan godkända kostnader och inkomster, eller uttryckt:

$$\begin{aligned} &+ \text{Riksnorm för hushållets medlemmar} \\ &+ \text{Hushållets skäliga tilläggskostnader} \\ &- \text{Hushållets inkomster} \\ &= \text{Beviljat försörjningsstöd} \end{aligned}$$

3.1 Tillgångar

För att den sökande ska ha rätt till ekonomiskt bistånd måste han/hon ha använt alla sina realiserbara tillgångar. Med realiserbara tillgångar avses pengar på bankkonto, aktier eller andra värdepapper, bil och andra fordon, (se avsnitt för bilinnehav), dyrbara konst- eller samlarföremål med mera.

3.1.1 Bil

Kontroll av om den sökande har bil görs hos bilregistret i varje nytt ärende, samt i befintliga ärenden när det anses nödvändigt.

En individuell bedömning görs om den enskilde med familj är i behov av bil för att uppnå skälig levnadsnivå. Det gäller till exempel om bilen är en förutsättning för att den sökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete, eller att bilen behövs i arbetet. Det gäller också om ersättning för bil på grund av funktionsnedsättning har betalats ut av Försäkringskassan.

I glesbygd kan det vara svårt att klara sig utan bil där allmänna kommunikationer inte är tillgängliga. **Barnperspektivet och om bilinnehav ingår i skälig levnadsnivå för den enskilde, bör beaktas i dessa situationer.** Det bör finnas ett behov av bil för att bilinnehav ska räknas som skälig levnadsnivå. Behovet av bil ska inte kunna lösas på annat sätt. Om sjukdom är orsak till behovet av bil ska behovet styrkas med läkarintyg.

Under ovanstående omständigheter kan innehav av bil godtas, dock till högst 15% av basbeloppet. Byte till billigare bil kan krävas om detta ger möjlighet till ytterligare inkomster.

Enskilda bedömningar ska tillämpas.

3.1.2 Fastighet, bostadsrätt och fritidshus

Bostadsrätt eller villa kan vara en realiserbar tillgång som genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet väntas bli kortvarigt (högst 3 månader) eller om bostadsrätten eller villan är belånad på ett sådant sätt att det inte kan bli något överskott vid en försäljning och månadskostnaden är rimlig, ska krav på försäljning inte ställas. Endast om det blir ett överskott som kan användas till försörjning är en försäljning meningsfull.

Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften plus ränta på boendelån för boendet, **inte amortering**.

I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntekostnader även eventuella kostnader för vatten och avlopp, uppvärmning, sophämtning och försäkring. Endast ränta på lån som tagits för förvärvet av bostaden ska inräknas. Har bostaden belånats i syfte att förvärva andra kapitaltillgångar som till exempel bil eller båt ska räntekostnaden för dessa lån inte räknas in i boendekostnaden.

Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning!

Observera att sökande med lån på bostad alltid ska uppmanas att söka skattejämkning för räntekostnaden.

Även fritidshus eller del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning. Detta gäller också fritidshus i utlandet. Om ägarbyte har skett i nära anslutning till ansökan om ekonomiskt bistånd räknas fritidshuset som en tillgång för den som har sålt fritidshuset.

3.1.3 Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

3.1.4 Barns tillgångar

Eftersom barn aldrig är underhållsskyldiga gentemot sina föräldrar eller eventuella syskon kan barnets egen inkomst och tillgångar, i form av till exempel kapital eller fastighet, bara ligga till grund för den del av det ekonomiska biståndet som gäller barnet. Barnets tillgångar som överstiger 15% av basbeloppet kan därmed användas för barnets försörjning enligt norm, förutsatt att föräldrarna kan förfoga över tillgångarna. Hyresdel ska inte räknas.

Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över, bör det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller till exempel bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

3.1.5 Swish

Swish-insättningar på konto ska generellt sett räknas som en disponibel inkomst. Om swish-insättningar ej ska räknas som inkomst måste sökande styrka vad det är för pengar som satts in på kontot samt vad de har använts till, innan en individuell bedömning görs.

3.2 Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör den så kallade riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar. Följande poster ingår i normen:

3.2.1 Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad eftersom det kan bli dyrare med mindre förpackningar.

3.2.2 Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemtvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

3.2.3 Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för att till exempel gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök med mera. I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

3.2.4 Barn och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

3.2.5 Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, till exempel tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som till exempel plåster och solskyddsmedel ingår. Kostnaderna omfattar även hårklippning. Kostnad för preventivmedel ingår inte i denna posten.

3.2.6 Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, till exempel disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor med mera.

3.2.7 Dagstidning, telefon

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på en dagstidning och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar också vissa kostnader för att skicka kort och brev.

3.3 Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning, omvårdnadsbidrag eller underhåll. 4 kap. 3 § SoL

3.3.1 Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar

Skälet till behov av särskild kost ska styrkas med läkarintyg där det ska framgå hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg görs enligt Konsumentverkets beräkningar av merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader ska möjligheten till handikappersättning undersökas.

Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

3.3.2 Merkostnader för umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beviljas maximalt för 6 dagar per månad och omfattar normposterna i livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien.

Kostnader för umgängesperioder som överstiger 5 sammanhängande dygn eller totalt 6 dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna eller genom att Försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av beslut i domstol, avtal eller intyg från boendeföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än 6 dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut.

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns normberäkning.

3.3.3 Övriga merkostnader

Det kan även finnas andra skäl att bevilja en förhöjning av normen. Det kan till exempel gälla om den enskilde på grund av funktionshinder eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter för till exempel telefon, om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter, eller om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, till exempel för livsmedel, kläder och skor, som beror på att han eller hon varit utsatt för brott.

3.4 Övrigt försörjningsstöd – i förekommande fall och till skälig kostnader

Vid behov ska skälig kostnad för följande budgetposter ingå i ekonomiskt bistånd. Om den sökande endast har ett tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd ska hans/hennes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa poster i livsföring i övrigt, med undantag av boendekostnad.

3.4.1 Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek.

För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel alltid styrka att förgående månadshyra är betald.

I Alingsås kommun ska Försäkringskassans föreskrifter om högsta hyra och genomsnittlig hyra för Storgöteborg användas som grund. Alingsås kommun väljer att reducera dessa högsta kostnader med vissa procentenheter för att de högsta godtagbara hyrorna bättre skall sammanfalla med genomsnittshyrorna i Alingsås.

Summan för enskilda högsta godtagbara hyrorna, beroende av hushållets storlek, fastställs årligen utifrån Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad för respektive år. Möjlighet till individuella bedömningar ska finnas. Den högsta godtagbara hyresnivån får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga. Se delegationsordning för delegation.

Om den sökande inte har ett förstahandskontrakt eller ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt på bostaden, det vill säga bor i andra hand eller är inneboende, kan hembesök göras i samband med förstagångsansökan. Syftet är att utreda bostadsförhållanden och vistelse, samt bedöma om den uppgivna hyreskostnaden kan anses vara rimlig. Boendekostnaden ska styrkas med upprättat skriftligt avtal.

3.4.2 Hushållsel

Bistånd för el beviljas till faktisk skälig kostnad. Vid bedömning av skälig kostnad utöver den fasta kostnaden för hushållsel, ska utgångspunkten vara Konsumentverkets beräkningar. Då elpriserna varierar är det den beräknade medelförbrukningen av hushållsel plus 10% för olika hushållsstorlekar enligt nedan som är vägledande för vad som kan anses vara skälig kostnad. Den förbrukning som anges nedan ska dock endast ses som ett **riktvärde**, inte som ett tak. Individuell bedömning ska göras, till exempel vid högre elkostnad på grund av särskilda behov.

Hushåll	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	För varje ytterligare person i hushållet
Skälig förbrukning	180 kWh	240 kWh	280 kWh	340 kWh	+ 30 kWh

När vuxna som inte är gifta eller sambos, delar lägenhet och får försörjningsstöd enligt norm för sammanboende vuxna (med eller utan barn) får en anpassning till förhållandena i det enskilda fallet göras. Övriga i hushållet kan beviljas bidrag till sin del av förbrukningen om de begär det. Kostnaden för förbrukningen delas då på antal personer som finns i hushållet, både barn och vuxna.

3.4.3 Hemförsäkring

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, samt egendomsskydd. Egendomsskydd beviljas maximalt för ett lösoresbelopp på max 3,3 x basbeloppet. I de fall den sökande har års- eller halvårs-inbetalningar ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas.

Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- eller hemplusförsäkring med mera ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring.

Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, till exempel unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Skulle det var omöjligt för klient att ordna med underlag som påvisar att hemförsäkringen endast omfattar en bas/grundförsäkring och att lösöresbeloppet ligger inom våra krav kan man undantagsvis lägga en högsta kostnad om 130 kronor som godtagbar kostnad, dock endast fram tills underlag lämnas in.

3.4.4 Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd avseende avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande ska dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

3.4.5 Arbetsresor

Om den enskilde behöver bil för arbetsresor, bör den faktiska bensinkostnaden för arbetsresorna användas som underlag vid beräkningen. Kostnad för en liter bensin/ mil bedöms som rimlig ersättning. Milersättning som utbetalas på lön räknas inte som inkomst då den ska täcka de faktiska driftskostnaderna för bilen. Skattepliktig del ska dock räknas som inkomst. Behov av bil kan till exempel finnas om allmänna kommunikationer saknas, om turtätheten är starkt begränsad, eller den enskilde lider av sjukdom eller har funktionsnedsättning.

Vid resor med allmän kommunikation gäller billigaste färdkostnad och färdväg.

Klienten bör ha minst 4 kilometer enkel väg till sin aktivitet för att vara berättigad till bistånd för resekostnad till aktivitet/arbetsresor.

3.5 Inkomster

Huvudregeln är att bistånd beräknas utifrån de inkomster sökanden hade månaden före den månad som beräkningen avser. Inkomster som den sökande haft tidigare än månaden innan kan påverka beräkningen om inkomsterna var höga eller avsedda för en viss tidsperiod, till exempel avgångsvederlag. Inkomster som överstiger hushållets behov enligt norm den ena månaden överförs som inkomst till nästkommande månad.

Inkomster som i sin helhet ska tas med vid beräkning av försörjningsstöd:

- Lön/sjuklön från arbete

- Omvårdnadsbidrag/hemvårdsbidrag/hemsjukvårdsbidrag (endast den skattepliktiga delen)
- Arbetslöshetsersättning
- Aktivitetsstöd
- Studiebidrag (dock ej tilläggsbidraget), studiemedel (lån och bidrag), rekryteringsbidrag
- Sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning
- Sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning och aktivitetsersättning
- Handikappersättning (om den är skattepliktig)
- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevandestöd
- Äldreförsörjningsstöd
- Pension, även pension från utlandet
- Försäkringsförmåner (till exempel avtalsgruppsjukförsäkring eller avtalspension)
- Barnbidrag, inklusive flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag, även bostadsbidrag för pensionärer
- Kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta
- Familjebidrag (vid värnplikt)
- Skatteåterbäring
- Räntor/utdelning
- Swish-insättningar
- Avgångsvederlag
- Försäkringsersättning/skadestånd (dock inte om ersättningen är avsedd för särskilt
- ändamål, till exempel läkarvård)
- Livränta, arv, barnpension, särskilt bostadsbidrag för hemmavarande barn

Inkomster som delvis ska tas med i beräkning av försörjningsstöd:

- Familjehemsersättning (hela arvodesdelen samt den del av omkostnadsersättningen som avser ersättning för bostad per månad och barn ska räknas som inkomst)
- Stipendier som är villkorade eller riktade till särskilda ändamål. Bedömning av hur ett stipendium ska reducera försörjningsstödet görs från fall till fall

Inkomster som inte ska tas med i beräkning av försörjningsstöd:

- Fondmedel som har betalats ut efter en social bedömning till exempel från kommunen

- Extra tillägg till studiebidrag
- Handikappersättning som inte är skattepliktig, om den avser särskilda ändamål till exempel medicinkostnader, resekostnader och läkarvård. Kostnader för dessa tas inte upp som kostnader vid beräkning av försörjningsstöd.
- Inkomster för hemmavarande barn och skolungdomar under 21 år som inte överstiger ett basbelopp/år gällande lön av arbete. Samma gäller för placerade barn och skolungdomar under 21 år för vilka socialförvaltningen har tagit över försörjningsplikten från föräldrarna.
- Omvårdnadsbidrag (som inte är skattepliktig) och merkostnadsersättning.

3.6 Boendekostnader

3.6.1 Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. Vad som är skäliga boendekostnader och skälig boendestandard kan dock variera med hänsyn till den enskildes situation och i vilket skede i livet han eller hon befinner sig i. Socialstyrelsen rekommenderar att skälig boendekostnad bör bedömas utifrån de faktiska boendekostnaderna och behovet av boende. I beräkningen av den faktiska hyreskostnaden för en hyresrätt bör hyra, uppvärmning och andra obligatoriska avgifter beaktas.

Avgift för parkeringsplats eller garage godtas inte, undantaget om kostnad för parkeringsplats/garage ingår i hyran och inte kan avtalas bort/sägas upp. Inte heller avgift för medlemskap i hyresgästförening godtas. Undantag kan dock göras för förhandlingsavgift. Kostnad för kabel-TV och andra tillval ska inte godtas, utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd kan beviljas. Om bedömning görs att personen inom en snar framtid kommer att bli självförsörjande så bör personen kunna avvakta detta.

Tillsammans med boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket räknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska en individuell bedömning ske, varvid det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet. Stöd och försörjningsenheten bör vid bedömningen ta hänsyn till ett barns behov av utrymme även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid. Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än 3 månader) ska den sökande uppmanas att sänka bostadskostnaden.

Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.

- Sociala konsekvenser av en flytt. Det gäller för barnfamiljer samt ensamstående
- vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste konsekvenser för till exempel skolgång, barnomsorg, socialt nätverk beaktas.
- Sökandens ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flytt.
- Sökandens möjlighet att bli godkänd som hyresgäst vid byte på grund av exempelvis
- arbetslöshet eller betalningsanmärkningar.
- Bostadens bytesvärde.
- Sökandens möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara den höga hyran.

Om enhet stöd och försörjning efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flytt eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Skäligt rådrum är 4 månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta, men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran sättas ned i nivå med vad som ovan sägs om vägledande hyreskostnad.

Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående bistånds-period och detta medför ökad boendekostnad bör bytet ske i samråd med enhet stöd och försörjning/socialsekreterare. Skäl för att bevilja en högre boendekostnad kan till exempel vara att den enskilde av medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av bostadsbyte/flytt, om bostadens standard inte är skälig avseende fysisk miljö och utrustning, eller vid trångboddhet. Om den biståndssökande utan samråd med socialsekreterare flyttar till dyrare boende ska den nya hyran beviljas endast om den är skälig.

3.6.2 Bostadsrätt eller villa

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. En individuell prövning ska dock göras och hänsyn ska tas till om en försäljning förväntas ge ett överskott som kan bidra till försörjningen.

I övrigt gäller vad som sägs ovan om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det. Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. Ej amortering!

I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning samt försäkring. Sökande med lån på bostad ska alltid uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Om den biståndssökande avstår från skattejämkning och sparar förmånen till nästkommande år, då den betalas ut som skatteåterbäring, räknas denna del inte som boendekostnad. **Amortering på lån ska inte räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning!**

3.6.3 Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på att flytta som vid förstahandskontrakt. Den som ansöker om försörjningsstöd avseende boendekostnaden för andrahandslägenhet ska uppvisa att grundhyresvärden godkänt andrahandskontraktet. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska också alltid visas upp. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek, vad som ingår i hyran samt lägenhetens adress.

Förstahandskontrakt och hyresspecifikation ska begäras in, men kan inte uppställas som krav för rätt till försörjningsstöd. Den sökande bör uppmanas att folkbokföra sig på adressen, då man enligt folkbokföringslagen ska vara skriven där man bor och vistas. Huvudregeln är att boendekostnaden delas mellan de vuxna som är skrivna på adressen.

3.6.4 Inneboenderum

Som inneboende räknas den som bor hos annan person än nära släkting, och som inte har någon form av hushållsgemenskap med den person han/hon bor hos. Hyra för inneboende-rum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Hänsyn tas även till om rummet är möblerat eller inte. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig i förhållande till hyreskostnaden för hela bostaden.

3.6.5 Delad bostad

När kamrater, syskon eller annan släkt delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att de som bor tillsammans mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Vid prövning av försörjningsstöd ska nettohyran delas på antal personer som bor i lägenheten.

Om hushållsgemenskap inte finns, gäller reglerna som vid inneboenderum.

3.6.6 Vuxet hemmaboende barn eller förälder boende hos barn

3.6.6.1 Ungdom som avslutat skolgång men inte tidigare har betalat hyresdel till föräldrarna

Huvudregeln är att bistånd för den unges hyresdel inte beviljas. Undantag ska göras om en familj får behov av försörjningsstöd med anledning av att den unge inte kan betala sin del av hyran då föräldrarnas bostadsbidrag upphört eller minskat i samband med att barnet fyllt 18 år eller avslutat gymnasiet.

Om den unge bor i ett hushåll där det bara finns barn över 18 år kan hyresdel för den unge beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget till föräldrarna. Om den unge bor i ett hushåll med barn både under och över 18 år kan hyresdel för den unge beviljas med samma summa som Försäkringskassan fastställt som den unges hyresdel.

Hyresdel räknas ut enligt det beräkningssätt som försäkringskassan använder (*Riksförsäkringsverkets föreskrifter RFFS 1998:9/Riksförsäkringsverkets Allmänna råd 2001:8*), där bostadens kök räknas som ett rum och varje annat rum (ej badrum) räknas som två enheter. En bostad med 4 rum och kök motsvarar alltså 9 enheter. Om den unge antas disponera ett eget rum i bostaden motsvarar hans/hennes hyresdel 2/9 av den totala hyran. Med en hyra på 6.000 kronor motsvarar den unges del av hyran således $2/9 \times 6.000 = 1.333$ kronor/månad.

3.6.6.2 Ungdom/vuxet barn som tidigare har betalat hyresdel till föräldrarnas

Hyresdel ska beviljas om den sökande tidigare har betalat hyresdel under en period. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och hyresdel ska ha betalats under minst sex månader. Hyresdel räknas ut enligt Försäkringskassans beräkningsmodell för hyresdel.

3.6.6.3 Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därvid ökat ska bistånd till föräldrarnas hyresdel beviljas. Den beräknas då som för hemmaboende vuxet barn.

3.6.7 Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andrahand, vandrarhem etc. Kostnader för sådant boende beviljas endast om den sökande har stora svårigheter att få ett annat boende och/eller om enhet stöd och försörjning inte kan erbjuda något annat alternativ. Om det finns barn i familjen ska detta särskilt beaktas. **Se vidare i avsnitt 5.1 Bostadslösa**

3.6.8 Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det finns starka sociala skäl till flyttningen. Barn och unga utredningsenheten bör ha utrett att ungdomen har behov av eget boende innan beslut om bistånd till hyreskostnad fattas för ungdomar där föräldrarna fortfarande har försörjningsplikt.

3.7 Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Försörjningsstöd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Institutionsnormen inkluderar fickpengar, eventuell avgift till fackförening eller A-kassa, samt eventuella arbetsresor. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet.

3.7.1 Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, kläder, hälsa/hygien ingår. Även ½ del av hushållsgemenskapskostnad för en ensamstående kan beviljas. Aktuellt månadsbelopp för fickpengar utgörs av en rimlig summa av dessa normposter. Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag. Eventuellt kan extra aktivitetsbidrag ingå i vårdkostnaden.

Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till kläder och skor utbetalas klumpvis för 2-4 månader åt gången, beroende på årstid och sökandens behov.

3.7.2 Kostnader för egen bostad i samband med institutionsvistelse

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår utöver hyreskostnad även abonnemangskostnad för hushållsel, abonnemangskostnad telefon och hemförsäkring.

Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsbefrielse.

3.7.3 Egenavgift vid vård och behandling i HVB

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare på institution med HVB-tillstånd och familjehem är densamma som vid sjukhusvård. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslut. Försörjningsstöd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling.

3.7.4 Avgift vid sjukhusvård

I den egenavgift den enskilde betalar för sjukhusvistelse är kostnad för måltider inräknad. Därför dras måltidskostnaden på sjukvårdsfakturan. Vid en planerad sjukhusvistelse kan försörjningsstödet på förhand reduceras med posten för livsmedel.

3.8 Reducerat bistånd och prövning av akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om den sökande hävdar att nödsituation finns. Om det är möjligt så ska kontoutdrag visas. Ekonomiskt bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan beviljas efter individuell prövning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet och deras situation ska särskilt uppmärksammas.

3.8.1 Sökanden har haft tillräckliga inkomster

Situationer kan uppstå där den sökande har haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna inkomster eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till sitt uppehälle.

Om sökande har fått fullt försörjningsstöd för en period oftast för en månad, ska inte ytterligare livsmedelsnorm beviljas.

Det kan föreligga särskilda skäl men oftast inte. Man har inte rätt att få ytterligare f-stöd för en period.

Istället ska man utreda hur man kan hjälpa den sökande att hushålla med sitt försörjningsstöd. Prata om varför detta är ett återkommande problem och vad tycker den sökande själv skulle kunna hjälpa denne. Dela upp utbetalningarna varje vecka eller oftare om det behövs. Detsamma gäller för de som har barn i familjen, då ska också en anmälan till barn och unga göras som lämnas till dagansvarig på deras enhet. Man kan då eventuellt göra en planering med barn och unga. Efter bedömning i det enskilda fallet, eventuellt i samråd med barn och unga, kan extra bidrag tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven som till exempel mat, för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen. Konto-översikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?

- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta
- Eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till försörjningsstödet och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska alltså prövas **mycket** restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprövning görs. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då det är uppenbart att beskrivningen av en situation inte stämmer.

Till personer som har ett pågående missbruk eller då ansökan om livsmedelsnorm återkommer trots egen försörjning eller fullt försörjningsstöd och där Stöd och försörjningsenheten gör bedömningen om att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan matrekvisition vara ett lämpligt bistånd.

3.8.2 Övrigt reducerat försörjningsstöd

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att denne inte använder biståndet till avsett ändamål, exempelvis vid aktivt missbruk, kan försörjningsstödet reduceras. En individuell prövning ska göras, men den enskilde bör som huvudregel beviljas bistånd till mat.

3.8.3 Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person utan pengar som tillfälligt vistas i kommunen kan i en akut situation beviljas bistånd till enkel biljett till hemkommunen inom Norden. Efter ansökan kan matpengar för en dag beviljas om ankomsten till bostadsorten infaller på kvällstid. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan nattlogi beviljas. Dock restriktivt.

3.9 Beslut som löper över flera månader

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, till exempel gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Biståndet prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå till exempel:

”Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas”.

Beslutet kan annars inte omprövas under perioden. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett gynnande beslut till personens nackdel, vilket inte är tillåtet.

3.10 Utlandsvistelse och hemkomst efter utlandsvistelse

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte beviljas vid utlandsvistelse. Undantagsfall kan vara till exempel resor till hemlandet för att undersöka möjligheter för eventuell återflyttning eller om den sökande av särskilda skäl behöver besöka hemlandet. I helhetsbedömningen måste även beaktas hur resan betalats och om den sökande genom sin resa frånhämt sig någon möjlighet till försörjning eller möjlighet att i framtiden få försörjning i Sverige. För den som vistats och/eller arbetat utomlands söker ekonomiskt bistånd gäller följande: Huvudregeln är att den enskilde som återvänder till Sverige efter en utlandsvistelse, tidigast efter en månad är berättigad till ekonomiskt bistånd förutsatt att han varit anmäld som arbetssökande på arbetsförmedlingen och sökt arbete efter förmåga och inom pendlingsavstånd. Den som varit utomlands har ett ansvar att planera för sin ekonomi vid hemkomsten (se till exempel RÅ 1994 ref. 50).

Observera att situationer kan uppstå där det inte går att planera återvändandet. Individuell prövning av den aktuella situationen ska göras.

4 Bistånd till livsföring i övrigt

I detta avsnitt ges riktlinjer för ändamål utöver försörjningsstödet. Ändamålen står i bokstavsordning. Vissa av ändamålen ingår vanligtvis i en skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd.

Det gäller löpande kostnader för läkarvård, medicin, barnomsorg och färdtjänst. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i Alingsås kommun i allmänhet kan kosta på sig. En prövning ska ske om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska alltid beaktas vid prövningen.

4.1 Alternativ medicinsk behandling

Beviljas som regel inte.

4.2 Bankkostnader och kostnader för kontokort

Vid ansökan om bankers årsavgift delas sökta kostnad på årets 12 månader och endast den del som hör till ansökningsmånaden beviljas. Resten av årsavgifter beviljas månatligen under kalenderåret, om klienten söker om den enskilt varje månad. I bankens årsavgift ingår kostnaden för kontokort. Multipla årsavgifter beviljas ej.

Vid varje ansökan om bankens årsavgift ber handläggaren klienten inkomma med underlag som styrker att ansökta kostnad avser en grundläggande avgift, alternativt ringer handläggaren själv till banken för att säkerställa detta. Enbart en grundläggande årsavgift beviljas, ej tillval.

Kostnader för att ta ut kontoutdrag och liknande kostnader står klienten själv för.

4.3 Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, det vill säga föräldrars och efterlevande makars/registrerade partners inkomster eller tillgångar. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar. Begravningskostnader ska som huvudregel beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne. Alla kända tillgångar som finns på dagen för dödsfallet avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuell kommande skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden får begära avbetalning hos begravningsbyrån. Återkrav ska upprättas mot tillgångar som kan visa sig senare.

För begravnning beviljas maximalt 50% av gällande prisbasbelopp för skäliga faktiska kostnader som ska styrkas. Kostnader för en värdig begravnning kan till exempel avse begravningsakt, viss dekoration samt en dödsannons i tidning. I beloppet ingår kostnad för gravsten.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

4.3.1 Avliden som omfattas av lag om mottagande av asylsökande med flera

Personer som omfattas av lag om mottagande av asylsökande med flera (LMA) har inte rätt till ekonomiskt bistånd för begravningskostnader enligt SoL.

Begravningskostnader för asylsökande är Migrationsverkets ansvar. I de fall en avlidens utlänningsärende handläggs av socialtjänsten enligt 1 § punkt 3 LMA kan särskilt bidrag beviljas för begravnings-kostnaden. Utbetalt bidrag enligt LMA ska återsökas från staten.

4.4 Bilkostnader

Om klienten blivit beviljad bilinnehav kan klienten ha rätt till ekonomiskt bistånd för en grundläggande trafikförsäkring och för fordonsskatten. Klienten kan även ha rätt till ekonomiskt bistånd för faktiska kostnader för drivmedel där man tar i beaktande bilens egentliga förbrukning. Enskilda bedömningar görs i samtliga fall.

4.5 Bredband

Tillgång till internet i hemmet innefattas inte i de behov som ska täckas av bistånd i form av försörjningsstöd det vill säga riksnormen.

Rimlig kostnad för bredband kan beviljas då myndigheter och andra samhällsaktörer förutsätter att enskilda har tillgång till internet. Rimlig kostnad räknas vara 0,5% av prisbasbeloppet.

4.6 Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin, tvättmaskin och/eller torktumlare beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses till exempel genom handikappersättning. Innan bistånd beviljas ska undersökas om värden kan installera diskmaskin mot hyreshöjning. Bistånd till diskmaskin, tvättmaskin och/eller torktumlare kan också beviljas om det finns starka sociala skäl och man kan påvisa att resultat uppnås med insatsen.

4.7 Flyttkostnader

Bistånd kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i motsvarande nivå om behovet av att flytta är motiverat av hälso- eller sociala skäl som att sökandens möjligheter att bli självförsörjande genom flytten skulle öka eller att flytten skulle medföra att sökandens boendekostnader skulle minska. Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska även utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen.

Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin mot uppvisande av kvitto. Om särskilda skäl finns godtas anlitan av flyttfirma, dock mycket restriktivt. Bistånd till kostnad för flytt utanför Norden beviljas inte. I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

Om den enskilde på grund av sjukdom, ålder eller andra starka särskilda skäl inte klarar av att genomföra flytten på egen hand, kan bistånd beviljas restriktivt till skäligena kostnader för att anlita en flyttfirma.

4.8 Färdtjänstavgift

Den faktiska kostnaden för färdtjänst tas med i beräkningen av den enskildes försörjningsstöd. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Bistånd för färdtjänst beviljas endast upp till högkostnadsskyddet för färdtjänst och klienten uppmanas till att söka om överskjutande del hos Landstinget.

4.9 Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg (årskurs 1-3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4-6) beviljas sökande som uppbär försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet. Detta gäller även enskilt anordnad verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens. Kontrollera att avgiften är satt utifrån familjens aktuella inkomster.

4.10 Glasögon och kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Bistånd beviljas för det lägsta paketpris för glasögonbågar med glas som erbjuds av optiker. Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas om behovet är styrkt av läkarordination. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller

behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnad för linser godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

Ekonomiskt bistånd för anskaffande av glasögon beviljas om den enskilde inte bedöms ha ett tillfälligt behov av bistånd. Kostnad för synundersökning beviljas.

4.11 Hemtjänst

Ekonomiskt bistånd ska inte utgå till kostnaden för hemtjänst. Egenavgiften för hemtjänst beräknas av avgiftshandläggare i kommunen och ska jämkas så att inte biståndsbehov uppstår på grund av avgiften. Den som inte har inkomst av tjänst, pension eller avkastning av kapital, betalar ingen avgift. Debitering av hyra och mat jämkas aldrig, med undantag för dubbla boendekostnader.

Har en person skulder eller andra akuta ekonomiska behov minskar inte hemtjänstavgiften. Vid bedömning av bistånd i dessa fall ska samma avvägningar göras som vid reducerat försörjningsstöd.

I vissa fall kan det vara så att en person, trots att hemtjänstavgiften genom jämkning har satts till 0 kronor, inte har tillräckligt med pengar kvar när avgift för boende och mat är betald för att uppnå minimibeloppet. I dessa fall ska personen ansöka om ekonomiskt bistånd på vanligt sätt.

4.12 Hemutrustning

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning beviljas vid behov till personer som beräknas ha behov av försörjningsstöd under längre tid. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig i Alingsås kommun.

Enhet stöd och försörjning bör ge ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera, i fråga om exempelvis matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring, rekreation och information via radio eller TV. Även dator med internetuppkoppling bör ingå. Prövning ska göras i förhållande till vad som anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. För att kunna bedöma behovet bör ett hembesök göras. I bedömningen ska följande punkter övervägas;

- Är behovet akut och nödvändigt för att den sökande med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?

- Kommer den sökande inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera sin hemutrustning?
- Vilka möjligheter har den sökande haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Vilken hjälp kan den sökande få av sitt nätverk? Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd till grundutrustningen.

Barnfamiljer beviljas också bistånd till TV. Även ensamstående med långvarigt biståndsbehov (minst 1 år) kan av sociala skäl beviljas bistånd till TV. För alla inköp gäller att kvitto ska uppvisas. I undantagsfall används rekvisition vid inköp.

Hel grundutrustning

Detta avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Detta kan beviljas till personer som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster till exempel personer med svåra psykosociala problem eller med otillräcklig försörjning.

Hel grundutrustning: Allt ingår	Delegation → soc.sekr 1 vuxen med max 20% av basbeloppet 2 vuxna med max 35% av basbeloppet per barn med 10% av basbeloppet I övriga fall 1:e soc.sekr
---	--

Som regel bör först ett mindre belopp beviljas för inköp av hemutrustning. Kvitto ska uppvisas på vad som inköpt.

För en ensamstående kan det räcka att bevilja 5.000:- för att sedan bedöma om ytterligare bistånd ska beviljas. Inköp görs främst på secondhand affärer exempelvis Vinden i Alingsås.

Vid ansökan om enstaka artiklar finns en enskild prislista att tillgå.

Begränsad grundutrustning

Begränsad hemutrustning kan beviljas vid behov till personer som har försörjningsstöd, men som inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna flytta in i en lägenhet och innefatta möbler i kök och sovrum samt husgeråd. Gör en bedömning kring vad den absolut viktigaste hemutrustningen är som klienten inte kan vänta med att köpa tills hen får egen inkomst och bevilja enligt prislista i rutin.

4.13 Juridiska kostnader och stämpelavgifter

4.13.1 Advokatkostnader

Advokatkostnader beviljas i regel inte. I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller till exempel för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden. Bistånd i övrigt till advokatkostnader beviljas om det av sociala skäl är mycket viktigt att en person får behålla sin bostad.

4.13.2 Kostnad för ansökan om skilsmässa

Detta kan beviljas i enskilda fall till exempel om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs (till exempel för en kvinna/man som utsatts för våld i en nära relation) eller identitetshandling för de som saknar sådan (beroende på biståndslängd).

Gifta par som separerat kan inte få bostadsbidrag eller underhållsstöd om de inte ansöker om skilsmässa. Kostnad kan beviljas för den del av kostnaden som tillfaller biståndsberättigad maka/make.

4.13.3 Kostnad för identitetshandlingar

En person behöver inga identitetshandlingar före denne fyllt 18 år. Fram till dess kan förälder eller vårdnadshavare identifiera den unge. En person som uppbär ekonomiskt bistånd behöver inget pass, eftersom en person som uppbär försörjningsstöd inte ska vistas utomlands, men den enskilde kan välja att införskaffa ett pass i stället för annan identitetshandling.

En identitetshandling är märkt med sista giltighetsdatum. En klient har rätt att söka om bistånd för förnyelse av id-handling.

Om handlingen förkommer kan den enskilde vid **ett** tillfälle beviljas bistånd för införskaffande av ny handling. Vid upprepade förkommanden ges avslag. Den enskilde uppmanas vara rädd om sin identitetshandling som är ett värdepapper.

Om den enskilde blir bestulen på sin identitetshandling kan bistånd till nytt beviljas om polisanmälan på stölden uppvisas samt om medel till ny handling saknas.

4.13.4 Kostnad för medborgarskap (tillagt)

Kostnaden för ansökan om medborgarskap godkänns i regel inte. Det räknas inte vara en nödvändig kostnad för att uppnå skälig levnadsnivå. Klienten får spara och betala kostnaden själv.

4.14 Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

4.14.1 Klädutrustning

Kläder och skor ingår i riksnormen. Därför beviljas i normalfallet inte extra bidrag till detta. Vid akut behov av klädutrustning kan sökanden få bistånd till kläder och skor inom försörjningsstödet ram utbetalt i en klumpsumma för 2-4 månader framåt. Avdrag görs sedan vid beräkning kommande månader.

4.14.2 Klädutrustning inför institutionsvistelse

Sökande som skrivs in för vård eller behandling kan vid behov få extra bistånd till kläder motsvarande 2-3 månadsbelopp av posten för kläder och skor i riksnormen. Biståndet ska tillgodose det akuta behovet av kläder. För löpande komplettering av kläd- och skoutrustning beviljas bistånd som en del av reducerat försörjningsstöd och i enlighet med överenskommelse med den sökande.

4.14.3 Behov av särskilda kläder eller skor

Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd ges endast till merkostnader. Fördyrade kostnader vid behov av ortopediska skor beviljas. Mellanskillnaden beviljas för skor enligt riksnorm och den faktiska kostnaden för ortopediska skor.

4.15 Läkarvård och medicinkostnad

Omfattar egenavgift för läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet. Det kan till exempel avse besök hos distriktssköterska, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Mammografi och cellprovsundersökningar är kostnadsfria. Kostnad för faktureringsavgift beviljas inte. Observera att högkostnadskort ska uppvisas i samband med ansökan, och inte kan ersättas med uppvisande av kvitto.

Enligt Socialstyrelsen ska prövning av bistånd till läkemedelskostnader som inte ingår i högkostnadsskyddet prövas mycket restriktivt. Avseende receptfria värktabletter och dylikt så innefattas detta i posten hälsa och hygien. Alternativ

medicinsk behandling beviljas i generellt inte.

4.16 Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag ska beviljas den sökande som har löpande försörjningsstöd om personen inom överskådlig tid förväntas kunna få en ny bostad. Vad som avses med överskådlig tid måste bedömas individuellt. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid bedömning ska följande beaktas:

- Bohagets innehåll och skick.
- Kostnader för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrusning.
- Konsekvenser för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget.

4.17 Psykoterapikostnader

Psykoterapi är sjukvårdens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller öppenpsykiatrisk mottagning.

Undantag kan göras för den som i en krissituation har behov av terapeutiska samtal och inte omedelbart kan erbjudas detta genom landstinget. Bedömning ska göras om behovet är akut och att det kan få svåra konsekvenser för den enskilde om det inte tillgodoses. Dessa förhållanden ska vara styrkta med läkarintyg ifrån landstinget. Bistånd kan i dessa fall beviljas i form av ett begränsat antal behandlingar hos legitimerad psykoterapeut tills dess att landstinget kan överta ansvaret för behandlingen. Besked ska hämtas in från landstinget om när övertagande kan ske, varvid även kostnadsfrågan tas upp.

4.18 Resor

Barnfamiljer

Bistånd kan beviljas till barnfamiljer som haft långvarigt behov av bistånd och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Barnperspektivet ska beaktas och behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning av barnets behov bör göras av socialsekreterare som har god kännedom om familjen.

Kostnaden ska vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till. Kostnader för aktiviteter i form av resor inom skolan ska

skolan stå för.

4.18.2 Skolresor, lägerverksamhet och kolonivistelse

Skolverksamheten ska enligt lag vara avgiftsfri. Rimligheten i biståndsnivån för lägerverksamhet och kolonivistelse ska prövas i varje enskilt fall. Ansökan görs som regel till barn och ungdomsgruppen, om familjen ej är aktuell för försörjningsstöd. Är familjen aktuella för försörjningsstöd kan beslut fattas hos enhet stöd och försörjning.

4.18.3 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas till resa till en begravning om det är en nära anhörig såsom förälder, barn, syskon eller dylikt. Resa till begravning i utlandet beviljas generellt inte.

4.18.4 Återföreningsresor

Bistånd till resa för att återförenas med släkt beviljas i regel inte. Det gäller både resor för en person som är bosatt i Sverige som vill leta efter anhöriga i utlandet och för anhörigas resor till Sverige.

4.18.5 Resor i samband med umgänge med barn

Kostnaden för umgängesresa ska jämföras med vad en familj i allmänhet har råd med, inte vad en låginkomsttagare har möjlighet att betala. Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte har kunnat komma överens om hur resekostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. En resa per månad bör vara huvudregel inom Norden.

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av kostnaden för resan.

Förutom resekostnader bör även andra kostnader som är nödvändiga för att umgänget ska kunna komma till stånd ingå i biståndet till exempel kostnader för mat och fritidsaktiviteter.

4.18.6 Sjukresor

Egenavgiften enligt gällande taxa kan beviljas som ekonomiskt bistånd till vårdgivare inom Västra Götalandsregionen, om resan är en förutsättning för att vården ska kunna genomföras. Ekonomiskt bistånd upp till aktuellt högstkostnadsskydd för en 12-månadersperiod. Den enskilde ska uppmanas att söka ersättning från Västra Götalands sjukreseenhet för kostnader utöver detta.

4.18.7 Resor för myndighetskontakt då man bor utanför tätorten

När en klient bor utanför tätorten kan klienten ha rätt till 0,62 % av prisbasbeloppet i resekostnader för att uträtta ärenden samt för myndighetskontakt.

4.19 Reparationskostnader för hyresrätt

Kostnader för reparation på grund av onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet beviljas i regel inte. Möjlighet till delbetalning av denna kostnaden ska undersökas. Bistånd ska prövas **mycket restriktivt** och endast beviljas om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning. Det ska finnas medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

4.20 Skulder

Bistånd till skulder beviljas generellt inte. Om det finns särskilda skäl kan undantag dock göras i vissa fall, till exempel avseende skuld för hyra och hushållsel. Hyresskulder ska i första hand avbetalas genom avbetalningsplaner med hyresvärd. Om det inte är möjligt kan den enskilde i undantagsfall beviljas ekonomiskt bistånd för skulden. Vid beslut om ekonomiskt bistånd för att reglera hyresskuld eller elskuld ska barnperspektivet särskilt beaktas och hänsyn tas till barnets bästa, utan att frånta förälder/vårdnadshavare sitt ansvar. Hur barnperspektivet har beaktats ska framgå av dokumentationen. *Se avsnittet om barnperspektiv i försörjningsstödsärende sid 5.*

Om sökanden på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska sökande erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare. Ett annat alternativ är att erbjuda den sökande förmedling av inkomst så att hyra och el blir betalda och situationen ej upprepas.

Ekonomiskt bistånd för att reglera **hyresskuld** kan till exempel beviljas i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl inte haft

- egna inkomster som räckt till hyra.
- Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade han eller hon haft rätt till bistånd.
 - Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning. **Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från förälderns sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Anmälan till barn och unga utredning, ska då göras.**
 - För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
 - Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrade möjligheter till egen försörjning.

För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld vid behov följas upp.

Undantag kan också göras för bistånd till **skuld för hushållsel** i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortsskulder, privata skulder, etc. samt böter och underhållsstöd beviljas inte. Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med aktuell förvaltning. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Om barnet på grund av sociala skäl har behov av att delta i förskoleverksamhet får barnet enligt skollagen inte sägas upp.
(8 kap. 7 § Skollag (2010:800)).

4.21 Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid (minst 6 månader) haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning. I detta sammanhang ska hänsyn tas till om utrustning finns sedan tidigare barns födelse.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med 10% av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning, skötbädd med tillbehör och begagnad barnvagn. Bistånd beviljas med hälften före barnets födelse och resterande belopp beviljas efter förlossningen. Detta med anledning av att försörjningsstödet prövas månadsvis och situationen kan förändras.

4.22 Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

4.22.1 Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Kostnadsförslag för protes ska dock inväntas då socialnämnden ska kunna ta ställning till vilken typ av protes bistånd ska utgå till. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står "akut besök" på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

4.22.2 Nödvändig tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Exempel på behandlingar som normalt inte är att betrakta som nödvändig tandvård är utbyte av fyllningar/kronor, implantatbehandling, blekning av tänder och kron- och broterapi bakom hörntänder.

Vid ansökan om bistånd till nödvändig tandvård ska normalt ett specificerat kostnadsförslag föreligga innan behandlingen påbörjas. Kostnadsförslaget bör innehålla information om:

- Planerad behandling
- Behandlingsperiod
- Kostnad, total resp. patientavgift
- Om protetik ersättning (kronor/broar/proteser) planeras ska uppgift lämnas om vilka tänder det gäller.

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst 6 månader haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivna besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Referenspris för de åtgärder som debiteras ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på Försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska infordras och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av Försäkringskassan.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.
- Åtgärderna ska ej vara mer omfattande och kostsamma än vad som är nödvändigt.

Förtroendetandläkare

Enhet stöd och försörjning har avtal med en förtroendetandläkare som ska konsulteras vid ansökningar som är kostsamma och vid mer omfattande tandvård. **Som regel bör all tandvård över 18% av basbeloppet skickas för bedömning.** Det gäller även mer komplicerade behandlingar där det kan vara svårt för enhet stöd och försörjning att göra en korrekt bedömning om vad som är nödvändig tandvård. Även kontakt med behandlande tandläkare kan behövas för att bedömningen ska bli korrekt.

Kostnadsförslag, röntgenplåt samt svarskuvert ska då skickas till:

AL Olofsson Dental Konsult AB
Att: Anna-Lena Olofsson
Bergfalksvägen 14
147 92 Grödinge

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårds-kostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som visar att personen uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig landstingets terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla. Den enskilde kan få ekonomiskt stöd av landstinget för sådan terapibehandling, om ekonomiskt stöd beviljas gäller den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högkostnadsskydd.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå, ska i första hand hänvisas till avbetalning hos tandläkaren eller om möjlighet finns att betala per ingrepp.

Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en **omprövningsklausul utifrån att sökandes inkomster/situation i övrigt kan förändras, alltid skrivas in i beslutet.**

Se avsnittet Beslut som löper över flera månader.

4.23 Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som till exempel hörapparat, batterier, etc, om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller Försäkringskassan

4.24 Telefonkostnader

Bistånd kan ges till öppning av nytt telefonabonnemang för hushåll med särskilt behov av telefon men bör beviljas restriktivt. Behovet bör styrkas av läkare.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja bekostas av Kriminalvårdsmyndigheten.

Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

4.25 Tillfälligt boende

Vid akut bostadslöshet → Läs mer kapitel 5.1 Bostadslösa.

4.26 Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin kan beviljas om det finns fysisk eller psykisk funktionsnedsättning (styrkt med läkarintyg) som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Bistånd kan även beviljas till personer som av medicinska skäl har ett behov av att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg. En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet. Om behov av tvättmaskin uppstått på grund av att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till värden, hyresgästföreningen eller hyresnämnden.

5 Olika gruppers rätt till försörjningsstöd

I detta avsnitt framgår hur enhet stöd och försörjning i Alingsås kommun handlägger ärenden för vissa typer av sökanden.

5.1 Bostadslösa

Personer som saknar boende ska informeras om att de i första hand själva måste försöka hitta boende. Har personen varit inneboende hos släkt eller vänner och det uppstått konflikter eller dylikt så hänvisas personen att i första hand försöka lösa detta och kan erbjudas en tid för att diskutera den uppkomna situationen. Vid dessa besök är det bra om även släktingen/vännen är med så att sökanden kan få stöd i att lösa sin situation/konflikt. Det är viktigt att fråga om hur personen tidigare löst sin boendesituation.

Om en person trots detta inte lyckas lösa sin boendesituation kan bistånd beviljas för tillfälligt boende. Om det finns barn i familjen ska barnets bästa stå i fokus. En individuell bedömning utifrån personers förmåga och barnens situation ska alltid göras. När barn är bostadslösa bör orosanmälan till barn och unga utredning göras. Tillfälligt boende på vandrarhem kan beviljas när det finns barn i familjen för att lösa en akut situation.

När sökande saknar boende ställs krav på att personen söker boende och arbete i hela landet. Sökande ska också kunna styrka att de sökt annat boende genom att rapportera sökta boende vid varje ansökningstillfälle.

5.2 Arbetssökande och kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap. § 4 SoL.

Vid den första kontakten görs en bedömning av om personen är arbetsför. Den som är arbetssökande och bedöms som arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande och söka arbete aktivt och vara inskriven på Arbetsförmedlingen i Alingsås som arbetssökande.

Den sökande måste söka alla de arbeten som han eller hon anses klara av. Det gäller även tillfälliga och mindre kvalificerade arbeten som den sökande omgående ska kunna ta. Den som är arbetssökande ska även delta i sådana arbetsmarknadsåtgärder, till exempel praktik eller utbildning, som han/hon har anvisats av Arbetsförmedlingen. Han/hon ska informeras om att detta är ett absolut krav för att kunna beviljas bistånd.

Den sökande ska remitteras till Arbetsmarknadsenheten för att få praktik/sysselsättning, stöd i sitt arbetssökande och öka möjligheten till självförsörjning.

Om den sökande inte bedöms uppfylla kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande, till exempel genom att inte söka arbete eller genom att inte delta i exempelvis arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkar detta rätten till försörjningsstöd för hela hushållet. Den som studerar på SFI efter introduktionsperioden, då introduktionsersättning erhålls, betraktas som arbetssökande. Svenskstudierna är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav ska ställas som för arbetssökande i övrigt och den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Undantag kan göras om personen genom att slutföra en kortare utbildning förbättrar möjligheten till framtida självförsörjning.

Om personen har blivit arbetslös på grund av att han/hon har sagt upp sig själv är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som detta medför. Om den arbetssökande i övrigt uppfyller förutsättningarna är han/hon berättigad till försörjningsstöd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande har haft synnerliga skäl för att säga upp sig ska denne alltid uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

5.2.1 Unga arbetssökande

När ungdomar mellan 18 och 24 år tar kontakt med socialtjänsten för att ansöka om försörjningsstöd ska de anvisas till Arbetsmarknadsenheten för praktik/sysselsättning.

För att den unge ska ha rätt till försörjningsstöd kan socialtjänsten kräva att han/hon deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som kommunen tillhandahåller. Kravet och den kompetenshöjande insatsen ska vara tidsbegränsad och utformas i samråd med den unge och Arbetsförmedlingen. Dessa beslut går inte att överklaga med förvaltningsbesvär. Om den unge utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten kan försörjningsstöd avslås eller sättas ned. Ett sådant beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Frånvaro från praktik/ kompetenshöjande verksamheten:

Vid frånvaro från den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som den enskilde blivit anvisad av kommunen enligt 4 kap. 4 § SoL eller av Arbetsförmedlingen gäller följande:

Frånvaro från aktivitet, till vilken klienten är hänvisad genom beslut enligt 4 kap 4 § socialtjänstlagen, ska avslås enligt 4 kap 5 § socialtjänstlagen. Om delavslag görs för 1-7 dagar lämnas avslag enbart på norm, inte på delar av kostnaderna. Om klienten som har haft frånvaron ingår i en familj skall normen minskas enbart för klienten som varit frånvarande, inte för de andra familjemedlemmarna.

Vid sjukdom:

Om den enskilde är sjuk mer än en vecka, måste han/hon visa upp läkarintyg från åttonde dagen. Kan man inte visa upp läkarintyg blir försörjningsstödet för den nästkommande månaden, sänkt till boendekostnad samt livsmedelsnorm. Fortsätter frånvaron utan läkarintyg kan den enskilde helt vägras försörjningsstöd den kommande månaden.

Vid ogiltig frånvaro:

Om skälen till frånvaron ej anses acceptabla är det lämpligt att i ett första skede minska försörjningsstödet till förslagsvis boendekostnader samt livsmedelsnorm. Om den enskilde upprepade gånger har ogiltig frånvaro trots information om gällande regler kan försörjningsstödet avslås helt.

Vid avböjd anvisad praktik eller kompetenshöjande verksamhet:

En individuell bedömning görs om försörjningsstödet ska avslås helt eller delvis då den enskilde inte medverkar till att komma närmare arbetsmarknaden.

Beslut om erbjudande av viss praktik och kompetenshöjande verksamhet kan inte överklagas enligt Förvaltningslagen, samma sak gäller för beslut om innehållet i sådan praktik eller verksamhet. Den enskilde kan däremot överklaga enhet stöd och försörjnings beslut att enligt 4 kap. 5 § SoL, helt eller delvis avslå ansökan om försörjningsstöd om han/hon inte medverkar till praktik eller kompetenshöjande verksamhet.

5.2.2 Arbetssökande med otillräcklig A-kassa eller Alfa-kassa

Personer som har ersättning från A-kassa eller Alfa-kassa riskerar att förlora denna ersättning om de deltar i kommunal aktivering. Olika regler gäller beroende på vilken A-kassa personen tillhör. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin A-kassa för att kunna delta i verksamhet som anordnas av kommunen. Detta ska styrkas med ett intyg. Om krav ställs på dessa personer att delta i aktiviteter utan godkännande från A-kassan kan behovet av försörjningsstöd öka.

5.2.3 Arbetssökande med sociala och medicinska problem

Personer med missbruksproblematik, psykisk ohälsa eller sjukdom har i regel betydande resurser även då det finns problem av något slag. Dessa personer har dock ofta behov av insatser från andra enheter inom Socialförvaltningen eller från landstinget. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet. *Se vidare avsnitten om Personer med missbruksproblem och Personer med psykisk ohälsa nedan.*

5.3 Personer som är föräldralediga

Föräldrapenning ska tas ut för 7 dagar per vecka. När barnet fyller 1 år och ett par veckor (inskolningstid) ska den hemmavarande föräldern senast remitteras till Arbetsmarknadsenheten eller ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. I dagsläget är det inte möjligt att i Alingsås kommun få barnomsorgsplats för barn som inte fyllt 1 år. Man kan ställa sig i kö 6 månader innan man önskar plats (förutsatt att barnet fyllt 1 år på önskad inskolningsdag). Söker man 4-6 månader innan man har behov av platsen får man en plats. En bekräftelse på platsansökan ska visas upp. För att den hemmavarande föräldern så snart som möjligt ska kunna ställa sig till arbetsmarknadens förfogande ska den första barnomsorgsplats som erbjuds accepteras. När barnet har fått plats inom barnomsorgen finns ingen rätt att vara föräldraledig.

5.4 Personer som är sjukskrivna

För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas ska en person ha ett läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i arbetssökaraktiviteter, helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Arbetssökande som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. Detta ska ske i samverkan med Arbetsförmedling, vårdcentral, psykiatrimottagning och Försäkringskassa.

Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer att personen inte kommer att återfå arbetsförmågan inom överskådlig tid, kan ansökan om sjukersättning göras. Försäkringskassan kan byta ut personens sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning när de bedömer att en persons arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel. För att en person ska få sjukersättning krävs att arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt under en längre period. För att en person (19-29 år) ska få aktivitetsersättning gäller att arbetsförmågan ska vara nedsatt under minst ett år på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför och självförsörjande. För arbetssökande som är sjukskrivna på deltid ska alltid göras en bedömning om de ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

5.5 Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för personer som har en missbruksproblematik. Enhet stöd och försörjning kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. Däremot kan Stöd och försörjningsenheten kräva att en person som har ett pågående missbruk medverkar till att utredas så att sökande kommer ut i rätt försörjning.

Vägrar personen helt eller i stor utsträckning att medverka i enhet stöd och försörjnings arbete för att utarbeta en arbetsplan eller att göra en utredning så kan det dock utgöra grund för att reducera eller avslå ansökan om försörjningsstöd. Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap. 4§ SoL kan tillämpas på sökande som varit dokumenterat fri från missbruk under några månader. Deltagandet kan vara förebyggande vid begynnande missbruk eller utgöra komplement till andra insatser mot missbruket. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling.

När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk kan försörjningsstödet reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

5.6 Personer med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste enhet stöd och försörjning först utreda de grundläggande problemen för att kunna ta ställning till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka den enskildes framtida försörjningsförmåga. I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka med andra enheter inom förvaltningen och med landstinget. Ibland saknar dessa personer sjukdomsinsikt och kan behöva en längre tids motivationsarbete för att gå med på att söka kontakt med sjukvården.

Liksom för personer med lindriga missbruksproblem kan enhet stöd och försörjning ställa krav på att en person med lindrigare psykiska problem deltar i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4§ SoL. Detta ska inte ersätta vård och behandling, men insatserna kan vara ett komplement till eller ett led i rehabilitering. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling. Samråd med aktuell läkare bör göras.

5.7 Studerande

För att klargöra hur olika former av studerande bedöms har en rutin upprättats och finns tillgänglig i Alfresco.

5.7.1 Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. Undantaget är personer som studerar på SFI upp till D-nivå. En individuell prövning ska dock alltid göras om studierna kommer leda till att förbättra personens möjlighet till anställning eller inte.

Vuxenutbildning (exempel: högskola, universitet, KomVux) ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet CSN eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Försörjningsstöd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering eftersom det primära målet är självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete. Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetssökande, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Undantag från detta kan göras till exempel i följande fall:

- Studierna ingår i en arbetsplan som arbetsförmedlingen och socialtjänsten gemensamt gjort.
- Studierna ingår i en rehabilitering.
- Studierna utgör påbyggnad till SFI eller introduktionskurs för invandrare.

Försörjningsstöd bör, som regel, beviljas arbetslösa som påbörjar studier på grundskolenivå. Om en person efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av Enhet stöd och försörjning för vuxenstudier ska denne ändå alltid få sin ansökan om studiemedel prövad först innan bistånd utgår.

5.7.2 Kurslitteratur

Om ekonomiskt bistånd ges av socialtjänsten för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

5.7.3 Person som studerar på högskola

Försörjningsstöd beviljas normalt inte under pågående studier. Undantag kan göras för en akut nödsituation, då reducerat försörjningsstöd kan beviljas. Om den studerande har familj och barn och om det är olämpligt att avbryta studierna under

pågående termin kan försörjningsstöd beviljas som komplettering till studiemedel tills den aktuella terminen är klar. Detta kan göra det lättare för studenten att återuppta sina studier igen.

5.7.4 Studerande under studieuppehåll

För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa/styrka att de aktivt och i god tid före terminens slut sökt feriearbete. Enhet stöd och försörjning ska begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd deltar i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna till och med den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin. De beviljas därför inte försörjningsstöd för studieuppehåll över jul- och nyår. För övriga studerande kan kompletterande försörjningsstöd till främst matkostnader beviljas för studieuppehållet över jul och nyår.

5.7.5 Ungdomar under 21 år som går i grund- eller gymnasieskola

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess den unge fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. Om en ungdom som har fyllt 18 år gör ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet. (Detta gäller ej vid sommarlov och jullov.)

Underhållsskyldigheten träder dock in igen om och när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan.

5.8 Personer 65 år och äldre

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten där de kan ansöka om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut ska det återsökas från Pensionsmyndigheten via framställan. Personer som är 65 år och äldre har rätt att ha ett ½ basbelopp sparat utan att det påverkar rätten till försörjningsstöd.

5.9 Företagare eller personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas i undantagsfall till person som är egen företagare. Aktiebolag, vissa handelsbolag och enskilda firmor representerar i de flesta fall en

realiserbar tillgång. I de fall företaget inte representerar en tillgång ska den sökande för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd, uppmanas att avregistrera firman och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande genom att skriva in sig på Arbetsförmedlingen.

När den sökande har ett kortvarigt behov av bistånd (tre månader), till exempel vid sjukdom eller annan akut situation, kan firman lämnas kvar då den kan förväntas ge inkomster när arbetet återupptas.

Sökande med fria yrken såsom exempelvis konstnärer, författare, artister och frilansarbetare har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa och samma krav på motprestationer ska ställas.

5.10 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

För personer som är inskrivna hos kriminalvården ska Kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för den enskildes kostnader för hyra och uppehälle under frigivningspermission. För hyra och andra kostnader som är knutna till en eventuell bostad under den tid den enskilde är inskriven gäller i vissa fall särskilda regler (se nedan). Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar. Personer som dömts till fängelsestraff har i princip rätt att omgående påbörja verkställigheten. Vid ansökan om försörjningsstöd i avvaktan på fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos kriminalvården. I samband med att kriminalvård avslutas ligger ansvaret för bistånd på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod. En rimlig övergångsperiod kan vara cirka 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

5.10.1 Hyreskostnad

Personer som är häktade har rätt till bistånd för hyreskostnad från socialtjänsten

om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En vanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.

Personer som är dömda till kriminalvård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vägledande vid prövning ska vara den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hyran eller del av hyran, samt rehabiliterings-aspekten. Vid vårdtid på **högst 6 månader** kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. Om den sökande hyr en andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning. Vid rättspsykiatrisk vård där vårdtiden inte är fastställd kan bistånd till hyra inte beviljas före behandlingstidens avslutningsdatum fastställts.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre. **Vid vårdtid som överstiger 6 månader** ska den sökande försöka få sin lägenhet uthyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering.

5.10.2 Intensivövervakning med elektronisk kontroll – så kallad Fotboja

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivnings-förberedelserna, så kallad IÖV-utsluss. Personer som avtjänar straff med fotboja jämföras med frivårdsklient och har till exempel rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja.

Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården. Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter ska inte beviljas då dessa bekostas av Kriminalvårdsmyndigheten. Vid IÖV-utsluss är personen fortfarande inskriven i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning.

5.10.3 Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av det alternativa fängelsestraffet. Därefter övergår kostnadsansvaret till socialtjänsten.

Vid behandling på institution står Kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädutrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av försörjningsstöd ska prövas av socialtjänsten. Kontraktsvård är en påföljd och om klienten avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

5.10.4 Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos till exempel ideella föreningar, och är ett alternativ till fängelse.

Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, exempelvis kvällar eller veckoslut, under kontroll av Frivårdsmyndigheten. Den dömd kan behålla sitt ordinarie arbete eller studier eller vara aktivt arbetssökande. Det faktum att en person är dömd till samhällstjänst ska därför inte påverka socialtjänstens krav på att personen ska stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid och till exempel delta i praktik.

5.10.5 Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Om mat, kläder eller andra delar av normen ingår i heldygnsvården, dras dessa delar på den norm som utbetalas till klient, då behovet därmed anses vara tillgodosett. Observera att vissa resor i samband med institutionsvården kan ingå i vårdavgiften, till exempel resor till läkare eller tandläkare.

5.11 Utländska medborgare

5.11.1 Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Om personen söker ekonomiskt bistånd ska detta beslut visas upp. Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök, ska bedömas på samma sätt som utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet.

För utländsk medborgare utan viseringsplikt krävs denna typ av uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Sverige. Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha denna typ av uppehållstillstånd redan vid inresan. Studenter ska inte beviljas

ekonomiskt bistånd annat än i en akut situation. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

5.11.2 Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel turister, affärsresande och säsongsarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip finns rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det yttersta ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett till deras ambassad.

Efter tre månaders vistelse i Sverige inträder kravet på uppehållstillstånd. Om personen saknar uppehållstillstånd och inte heller har ansökt om uppehållstillstånd bör socialtjänsten uppmana personen att ta kontakt med Migrationsverket för att ansöka om ett uppehållstillstånd.

5.11.3 EU-medborgare

För EU-medborgare gäller särskilda regler som innebär att kravet på uppehållstillstånd enligt utlänningslagen inte gäller under vissa förutsättningar. Bestämmelser om uppehållsrätt, som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet, finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Norge och Liechtenstein. Reglerna om uppehållsrätt omfattar dock inte medborgare från Schweiz, för vilka tidigare regler om uppehållstillstånd fortfarande gäller.

Reglerna om uppehållsrätt är endast tillämpliga på sådana EU-medborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i och därigenom utnyttjar den fria rörligheten. Med uppehållsrätt avses rätten för EU-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd under vissa förutsättningar.

EU-medborgaren har uppehållsrätt om han/hon uppfyller något av nedanstående kriterier:

- är arbetstagare eller egen företagare i Sverige
- har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning
- är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och sina

familjemedlemmar som gäller i Sverige

- har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige

Med familjemedlem avses make/maka eller sambo, samt släkting i rakt nedstigande led till den enskilde eller till hans/hennes make eller sambo, om släktingen är under 21 år eller är beroende av den enskilde för sin försörjning. Även släkting i rakt uppstigande led till den enskilde eller till hans/hennes make eller sambo räknas som familjemedlem, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning.

Familjemedlemmar behöver inte vara EU-medborgare för att ha uppehållsrätt. En familjemedlem som inte är EU-medborgare ska ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket senast 3 månader efter ankomsten till Sverige.

Om en svensk medborgare gifter sig med en medborgare från annat EU-land eller annat utomnordiskt land, ska denne dock ha sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige innan inresa i landet. Detta krävs dock inte om medborgaren från annat EU-land själv uppfyller kriterierna för att ha uppehållsrätt exempelvis genom en anställning i Sverige. Upphållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda. En EU-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt.

5.11.3.1 Yrkesverksamma personer

En EU-medborgare har uppehållsrätt om personen är arbetstagare eller egen företagare i Sverige. Detta förutsätter att en arbetstagare kan visa intyg om anställning eller liknande.

En EU-medborgare som är arbetstagare och vistas i Sverige har samma rätt till ekonomiskt bistånd som svenska medborgare. För rätt till bistånd krävs det självklart att övriga krav enligt SoL är uppfyllda.

5.11.3.2 Arbetssökande

En EU-medborgare har vidare uppehållsrätt om han eller hon är arbetssökande i Sverige med verklig möjlighet att få anställning. Enligt EG-rättslig praxis har den arbetssökande i regel rätt att vistas 6 månader i medlemsstaten för att söka arbete. Vad gäller bistånd till personer som är arbetssökande har dessa enligt EG-rätten ingen rätt till socialt skydd men däremot har de möjlighet att få stöd enligt socialtjänstlagen.

En arbetssökande EU-medborgare har i regel inte rätt till försörjningsstöd. En individuell bedömning måste dock alltid göras i det enskilda fallet, där hänsyn bland annat ska tas till vistelsetidens längd och avsikten med vistelsen. Se även

avsnitt Akut nödsituation. För personer med rätt till arbetslöshetsersättning enligt hemlandets regler finns möjlighet att under tre månader ta med sig denna ersättning till det land där man tillfälligt vistas. Kommunen måste från fall till fall bedöma om, och i så fall, i vilken omfattning bistånd ska utges.

5.11.3.3 Icke yrkesverksamma personer

Vidare har vissa studerande och personer som har tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och en heltäckande sjukförsäkring uppehållsrätt. En EU-medborgare, som lagligen vistas i Sverige vid biståndsbedömningen, ska i princip behandlas på samma sätt som en svensk medborgare under samma förutsättningar. Kommunen måste från fall till fall bedöma om, och i så fall, i vilken omfattning bistånd ska utges.

5.11.3.4 Tillfällig vistelsekommunen

EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel som turist eller affärsresande, och som inte har något arbete i Sverige och inte heller har för avsikt att arbeta i Sverige ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip finns rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det yttersta ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett till dennes ambassad.

Det ska noteras att en EU-medborgare som uppfyller kriterierna för uppehållsrätt enbart kan bli aktuella för avvisning i särskilda situationer. EU-medborgare som inte är arbetstagare, egenföretagare, arbetssökande och deras familjemedlemmar får dock avvisas till exempel om de under vistelsen i Sverige utgör en belastning för biståndssystemet enligt SoL. Underrättelseskyldigheten omfattar inte EU-medborgare med uppehållsrätt.

5.11.3.5 Akut nödsituation

Rätt till bistånd finns i vissa akuta nödsituationer. Vid dessa situationer bör särskilt beaktas om det finns barn i familjen. Beroende på den akuta situationen görs bedömning om anmälan till barn och ungas utredningsenhet ska göras.

5.12 Värnpliktiga

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas till värnpliktig och dennes familj då behovet ska tillgodoses genom de bidrag som utgår enligt Förordning om förmåner till totalförsvarspliktiga. Bidrag söks genom Försäkringskassan.

5.13 Våld i nära relation

I arbetet med brottsoffer bör sökanden – med eventuella barn – som utsätts för våld i hemmet särskilt uppmärksammas. Det kan finnas särskilda skäl för att bevilja bistånd till tillfälliga kostnader till en högre kostnad än riksnormen. En individuell behovsbedömning måste alltid göras.

Klienter som misshandlats fysiskt eller psykiskt eller på annat sätt blivit utsatta för övergrepp är en kategori av hjälpsökande som särskilt ska uppmärksammas. Det är viktigt att prioritera dessa personer och att erbjuda snabb hjälp. Hjälpen kan vara ekonomiskt bistånd till uppehälle eller annat boende, etablerande av kontakt med jourboende eller annat stöd.

Då handläggare på enhet stöd och försörjning kommer i kontakt med klienter som utsätts för våld i hemmet bör kontakt tas med handläggare på enhet vuxna för våld i nära relationer. Vid bedömning av biståndsbehovet bör utredas hur klientens situation påverkas om bistånd inte beviljas och vad som kan behövas för att avhjälpa eller förhindra fortsatt nödsituation. Finns barn i familjen ska särskilt barnets situation och behov bedömas. Orosanmälan ska göras till barn och unga utredningsenhet.

6 Återkrav och återsökning

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL är det yttersta ekonomiska skyddsnätet och beviljas som regel utan krav om återbetalning. I fall där det kan antas att den enskilde kommer att erhålla en viss förmån eller ersättning kan dock ekonomiskt bistånd beviljas mot återkrav. Det kan till exempel gälla om den enskilde väntar på utbetalning av arbetslöshetsersättning eller annan inkomst, men där utbetalning dröjt och en större klumpsumma kommer att betalas ut retroaktivt. Återkrav av bistånd kan endast ske enligt SoL och endast mot förmån eller ersättning som den enskilde redan har eller som är beslutad. Detta regleras i 9 kap. 1-4 §§ SoL.

När det gäller förmån under prövning hos Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten och som kan komma att beviljas med retroaktivt belopp, till exempel sjukersättning, bostadsbidrag, underhållsstöd, aktivitetsersättning eller bostadstillägg ska biståndet återsökas från den myndighet som handlägger ansökan. Framställan på utbetalt bistånd skickas då in till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Ekonomiskt bistånd ska i dessa fall beviljas utan villkor om återbetalning. Bestämmelser om återsökning av ersättning hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten regleras i socialförsäkringsbalken. Se blankett på Försäkringskassans hemsida.

6.1 Återsökning (Framställan) hos Försäkringskassa och Pensionsmyndighet

Kommunen ska återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten prövar en förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. Villkoret är att den enskilde för motsvarande period i väsentlig mån fått sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen. Det innebär att det inte får röra sig om bistånd av "rent tillfällig natur", till exempel några dagars matpengar. Om Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten felaktigt betalar ut retroaktiv ersättning till den enskilde istället för till kommunen kan kommunen kräva berörd myndighet på beloppet.

Pensionsmyndigheten kan själv ge förskott på sökt pension om det är troligt att förmånen kommer att beviljas, men beslut eller uträkning av ersättningen dröjer. Detta ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt SoL beviljas som förskott på sökt förmån.

6.2 Återkrav enligt SoL

Se delegationsordning för att se vem som får fatta beslut om återkrav.

Det finns två sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd:

1. Överenskommelse med den enskilde om att han eller hon ska betala tillbaka (kap. 2 § SoL)
2. Krav till den enskilde om återbetalning av bistånd som han eller hon fått för mycket eller på oriktiga grunder (9kap. 1§ SoL)

Återkrav av ekonomiskt bistånd ska exempelvis göras mot en väntad faktisk inkomst, utom i de fall den enskilde fått ekonomiskt bistånd på felaktiga grunder eller har fått för mycket bistånd utbetalt. Individuell bedömning om återbetalning kan göras i överenskommelse med den sökande. Om den enskilde felaktigt fått ekonomiskt bistånd/för högt belopp ska pengarna alltid återkrävas. För att det ska vara meningsfullt att återkräva en väntad inkomst måste den väntade inkomsten antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader. I annat fall ska ett återkrav inte läggas upp.

Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl ska inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges på grund av att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan den dock återkrävas. Även akut hjälp till exempel till en hyresskuld eller elskuld kan återkrävas om hushållet har inkomster över normen eller efter överenskommelse med sökanden.

6.2.1 Återkrav enligt 9 kap. 2 § första stycket SoL

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan ske på tre grunder:

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar

Som förmån eller ersättning räknas förmåner från Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten, till exempel sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning, aktivitetserättning, bostadstillägg för pensionärer och underhållsstöd. Andra ersättningar eller förmåner kan till exempel vara lön (gäller även statlig lönegaranti vid konkurs), arbetslöshetsersättning och studiestöd.

Återkrav av förmån eller ersättning som inte omfattas av Socialförsäkringsbalken bygger helt och hållet på överenskommelse mellan kommunen och den enskilde. Om den instans som betalar ut av förmånen eller ersättningen kräver det behöver socialtjänsten uppvisa en fullmakt som styrker den överenskommelse om återkrav som träffats mellan socialtjänsten och den enskilde. Möjligheten att återkräva måste därför undersökas och bedömas från fall till fall.

Bistånd av "rent tillfällig natur", till exempel några dagars matpengar, ska inte återkrävas. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken utbetalning som återkrav enligt punkterna 1 och 2 ovan gäller. Däremot finns inget krav att det ska gälla samma tidsperiod. Situationer som avses under punkten 3 kan till exempel vara om det uppstår felaktigheter i de tekniska system som används vid löneutbetalning eller banktransaktioner.

6.2.2 Återkrav enligt 9 kap. 2§ andra stycket SoL

4 kap. 2 § SoL kan undantagsvis användas när kommunen ger ekonomiskt bistånd, trots att den sökande inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Bistånd enligt 4 kap. 2 § kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om den beviljats med sådant villkor. Följande situationer kan bli aktuella för återkrav:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.
- Hushåll som har behov av depositionsavgift som återbetalas inom viss tid.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan bistånd med villkor om återbetalning enligt 4 kap. 2 § SoL beviljas. Detta kan till exempel vara till hyresskuld där behovet kunnat tillgodoses genom egen inkomst och där återbetalningsförmåga finns.

6.2.3 Återkrav enligt 9 kap. 1 § SoL

Återkrav av bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL ska göras om någon fått felaktigt bistånd genom:

- oriktiga uppgifter
- underlåtenhet att lämna uppgift
- på annat sätt förorsakat att bistånd beviljats obehörigen eller med för högt belopp

Kommunen får i dessa fall kräva tillbaka det belopp som betalats ut för mycket. I de fall det är kommunen som har förorsakat den felaktiga utbetalningen får kommunen kräva tillbaka det felaktiga beloppet om den enskilde borde ha förstått att utbetalningen var fel, till exempel vid rena felräkningar eller när dubbel utbetalning skett av misstag.

Denna bestämmelse ersätter eller inskränker inte rutinen att göra polisanmälan om den enskilde avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Grunden för återkrav enligt

9 kap 1 § SoL är alltid att biståndet är utbetalt på felaktig grund. Biståndet behöver inte vara förskott på förmån/ersättning eller vara beviljat med villkor om återbetalning.

6.3 Väcka talan om ersättning

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap 1 eller 2 §§ SoL kan kommunen med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan måste väckas inom 3 år från det biståndet utbetalades och får inte bifallas av rätten om personen genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Innan talan väcks ska kommunen skicka två betalningspåminnelser och den enskildes aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden.

Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas hos förvaltningsrätten. Visar utredningen att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Om förvaltningsrätten beslutar att den enskilde är ersättningsskyldig utgör domen underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogden.

6.4 Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom rimlig

tid kan återbetala skulden kan kommunen enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge återkravet. Se delegationsordning för vem som får fatta beslutet.